

USTOZ — QALB ME'MORI

Pulatov Baxodir Abduraupovich

Farg'ona davlat universiteti

Harbiy ta'lim fakulteti

Maxsus tayyorgarlik sikli boshlig'i

Mahmudov Botirjon Baxtiyor o'g'li

Farg'ona davlat universiteti

Harbiy ta'lim fakulteti

1-bosqich talabasi.

Anotatsiya: Ushbu maqolada, ustoz qalb me'mori yosh avlodga ta'lim-tarbiya berishdagi mas'uliyati hamda ma'naviy kamolotga ta'siri yoritilgan. Ustozning nafaqat bilim beruvchi, balki o'quvchining qalbi va dunyoqarashini shakllantiruvchi "qalblar me'mori" ekanligi tahlil qilingan. Shuningdek, ustoz-shogird an'analari, zamonaviy ustozga qo'yiladigan talablar va ustoz mehnatini qadrlash masalalariga e'tibor qaratilgan.

Kalit so'zlar: Ustoz, qalblar me'mori, ta'lim, tarbiya, ustoz-shogird, ma'naviyat, bilim, yosh avlod, pedagog, ma'rifat, inson kamoloti, zamonaviy ta'lim, pedagogik mahorat.

Insoniyat tarixi shuni ko'rsatadiki, har qanday buyuk sivilizatsiya, har qanday rivojlangan jamiyat va har bir ma'rifatli avlodning ortida fidoyi ustozlarning mashaqqatli mehnati yotadi. Ustoz deganda ko'z oldimizga faqatgina sinfxonada dars beruvchi mutaxassis emas, balki inson qalbini shakllantiruvchi, unga yaxshilik va yomonlikni tanituvchi, tafakkur chirog'ini yoquvchi buyuk qalb me'mori gavdalanadi. Sharq mutafakkirlari, xususan, Abu Nasr Forobiy, Alisher Navoiy va Shayx Sa'diylar ustozlik maqomiga alohida hurmat bilan qarab, uni payg'ambarlardan keyingi eng sharaflari daraja deb bilishgan. Chunki muallim insonning ichki olamini boyitadi, uni johillik zulmatidan ma'rifat nuriga olib chiqadi.

Inson hayotida shunday buyuk kasb egalari borki, ularning mehnati jamiyat kelajagi bilan chambarchas bog'liq. Ana shunday sharaflari va mas'uliyatli kasblardan biri — ustozlikdir. Ustoz nafaqat o'quvchiga bilim beradi, balki uning qalbiga ezgulik, insoniylik, vatanparvarlik, mehnatsevarlik va odob-axloq kabi fazilatlarini singdiradi. Shu sababli xalqimiz azaldan ustozni ulug'lab, uni **"qalblar me'mori"** deb atab kelgan. Me'mor bino quradi, uning poydevorini mustahkamlaydi va kelajak avlodlarga xizmat qiladigan inshoot yaratadi. Ustoz esa inson qalbini tarbiyalaydi, uning tafakkurini shakllantiradi va kelajak hayotiga poydevor yaratadi. Binoning mustahkamligi uning poydevoriga bog'liq bo'lganidek, insonning kamoloti ham bolalik va yoshlik davrida olgan ta'lim-tarbiyasiga bog'liq. Binokor imorat qurishda g'ishtni g'ishtga qanday terib, uning mustahkamligini ta'minlasa, ustoz ham yosh qalbni ezgu fazilatlar, ilm va axloq bilan shunday bezaydi. Har

bir bola dunyoga kelganda oppoq qog'ozdek pokiza bo'ladi. Unga hayot yo'lini ko'rsatish, yaxshining qadriga yetish, yomondan yiroq bo'lishni o'rgatish muallimning zimmasidagi eng mas'uliyatli vazifadir.

Ustoz faqat ilm bermaydi, balki tarbiya orqali qalbni poklaydi. O'quvchining o'ziga bo'lgan ishonchini uyg'otadi va uning iqtidorini yuzaga chiqaradi. Qiyin damlarda suyanchiq bo'lib, to'g'ri maslahat beradi.

Qalb me'mori bo'lish — o'zgalar dardini his qilish, ularning muvaffaqiyatidan quvona olish va har bir shogirdning yuragidan yo'l topa bilish san'atidir. Haqiqiy ustoz shogirdining qalbiga ezgulik urug'ini qadash uchun o'z qalb haroratini baxsh etadi.

Ilm — bu qurol, uni qanday ishlatish esa axloqqa bog'liq. Buyuk alloma Abu Homid G'azzoliy o'zining **"Ihyou ulum ad-din"** asarida ustozning vazifasi faqat ilm o'rgatish emas, balki shogirdni go'zal xulq egasi qilish ekanligini alohida ta'kidlaydi. Ustoz o'zining shaxsiy namunalari, muomalasi, halolligi va mehnatsevarligi bilan o'quvchilariga o'rnak bo'ladi.

"Ustoz yaxshi tarbiya bersa, shogird nafaqat jamiyat uchun foydali inson bo'ladi, balki jamiyatning ma'naviy muvozanatini saqlab qoluvchi kuchga aylanadi."

Agar muallim o'z ishiga mehr va sadoqat bilan yondashsa, uning har bir so'zi o'quvchi yuragida muhrlanib qoladi. Yillar o'tib, o'sha o'quvchi ulg'aygach ham ustozining o'gitlarini eslab yashaydi. Bu esa ustoz mehnatining abadiyligidan dalolat beradi.

XXI asr — raqamli texnologiyalar, sun'iy intellekt va tezkor axborotlar asri. Bugungi kunda ma'lumot olish juda osonlashdi: birgina tugmani bosish orqali istalgan fanga oid bilimni topish mumkin. Biroq bu holat ustozning qadrini kamaytirmaydi, aksincha, uning mas'uliyatini yanada oshiradi.

Bugungi kunda ta'lim jarayoni avvalgidan tubdan farq qilmoqda. Axborot texnologiyalari rivojlanib, internet orqali juda katta hajmdagi ma'lumotlarga ega bo'lish imkoniyati paydo bo'ldi. Bunday sharoitda ustozning vazifasi faqat ma'lumot berishdan iborat bo'lib qolmaydi. Zamonaviy ustoz o'quvchini kerakli ma'lumotni topish, uni tahlil qilish, ishonchli va noto'g'ri ma'lumotni farqlash hamda olgan bilimlarini amaliyotda qo'llashga o'rgatishi kerak. U yangi pedagogik texnologiyalarni o'zlashtirishi, zamonaviy axborot vositalaridan foydalanishi va doimo o'z ustida ishlashi zarur. Shuningdek, har bir o'quvchining qobiliyati va dunyoqarashi turlicha ekanini hisobga olish ham muhim. Ba'zi o'quvchilar fanlarni tez o'zlashtirsa, boshqalarga ko'proq vaqt va e'tibor kerak bo'lishi mumkin. Haqiqiy ustoz har bir bolaning imkoniyatini ko'ra oladi va uni rivojlantirishga harakat qiladi.

Ustozlik — bu kasb emas, balki muqaddas burch, yuksak missiyadir. Qalb me'mori bo'lgan ustozlar o'z hayotini, kuch-g'ayratini yosh avlod kelajagiga bag'ishlaydilar. Ularning mehnati tufayli jamiyatimizda ilm-fan rivojlanmoqda, tinchlik va farovonlik barqaror bo'lmoqda.

Har birimiz hayotimizda iz qoldirgan, ilk bor qalam tutqazgan, yaxshilikni o'rgatgan ustozlarimizga nisbatan cheksiz hurmat va ehtirom bildirishimiz shart. Zero, ustozini

ulug‘lagan, uning qadriga yetgan millatning kelajagi doimo porloq va yorug‘ bo‘ladi. Ustozlarimizning ezgu ishlari hamisha e’tirofda bo‘lsin!

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Mirziyoyev Sh. M. Milliy taraqqiyot yo‘limizni qat’iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko‘taramiz. — Toshkent: "O‘zbekiston" NMIU, 2018.
2. Abu Nasr Forobiy. Ilmlarning kelib chiqishi va tasnifi haqida. (As-saota va al-ulum). — Toshkent: "Fan", 2001.
3. Kaykovus. Qobusnoma (Ota-onani va ustozni e‘zozlash boblari). — Toshkent: "O‘qituvchi", 1994.
4. Alisher Navoiy. Nasoyim ul-muhabbat (Avliyolar va ustozlar haqida). Mukammal asarlar to‘plami, 17-jild. — Toshkent: "Fan", 2001.
5. Mahmud Koshg‘ariy. Devonu lug‘atit turk. (Turkiy xalqlar pedagogikasiga oid ma‘lumotlar). — Toshkent: "Fan", 1960.
6. Hoshimov K., Nishonova S. Pedagogika tarixi. O‘quv qo‘llanma. — Toshkent: "O‘qituvchi", 2005.
7. Zunnunov A. (tahrir ostida). Pedagogika tarixi. Darslik. — Toshkent: "Sharq", 2002.